

Ministrite Komitee soovitus CM/Rec(2017)4 liikmesriikidele noorsootöö kohta

*(Vastu võetud Ministrite Komitee poolt
ministrite asetäitjate 1287. istungil 31. mail
2017)*

Ministrite Komitee, Euroopa Nõukogu põhikirja artikli 15 punkti b alusel,

võttes arvesse Euroopa Nõukogu eesmärki saavutada oma liikmete vahel suurem ühtsus muu hulgas noortepoliitika edendamise kaudu, mis põhineb ühistel põhimõtetel;

arvestades Euroopa inimõiguste konventsiooni (vastu võetud 1950. aastal, hiljem muudetud ja täiendatud, ETS nr 5), nii nagu Euroopa Inimõiguste Kohus seda kohaldab ja tõlgendab, ja Euroopa sotsiaalhartat (vastu võetud 1961. aastal, ETS nr 35, muudetud aastal 1996, ETS nr 163, hiljem muudetud ja täiendatud), nii nagu Euroopa sotsiaalõiguste komitee seda kohaldab ja tõlgendab;

tuletades meelde Ministrite Komitee resolutsiooni CM/Res(2008)23 Euroopa Nõukogu noortepoliitika kohta;

tuletades meelde Ministrite Komitee asjakohastes soovitustes liikmesriikidele sätestatud olemasolevate põhimõtete kohaldavust, eelkõige:

soovitus Rec(2003)8 noorte mitteformaalse hariduse/õppimise edendamise ja tunnustamise kohta; soovitus Rec(2004)13 noorte kohalikus ja piirkondlikus elus osalemise kohta; soovitus Rec(2006)1 riiklike noorteühenduste liitude rolli kohta noortepoliitika kujundamisel; soovitus CM/Rec(2007)13 soolise võrdõiguslikkuse süstemaatilise integreerimise kohta hariduses; soovitus CM/Rec(2010)7 Euroopa Nõukogu kodaniku- ja inimõigushariduse harta kohta; soovitus CM/Rec(2010)8 noorteinfo kohta; soovitus CM/Rec(2012)2 laste ja alla 18-aastaste noorte osaluse kohta; soovitus CM/Rec(2012)13 hariduse kvaliteedi tagamise kohta; soovitus CM/Rec(2015)3 ebasoodsas olukorras olevate piirkondade noorte juurdepääsu kohta sotsiaalsetele õigustele; soovitus CM/Rec(2016)7 noorte juurdepääsu kohta õigustele;

pidades silmas ÜRO lapse õiguste konventsiooni;

tuletades meelde Parlamentaarse Assamblee Soovitusi 1437 (2000) „Mitteformaalse hariduse“ kohta; 1978 (2011) „Euroopa noorte õiguste raamkonventsiooni loomise“ kohta; 2015 (2013) „Noorte juurdepääsu põhiõigustele“ kohta; ja selle Resolutsiooni 1885 (2012) „Noortepõlvkonna ohverdamine: finantskriisi sotsiaalsed, majanduslikud ja poliitilised mõjud“ kohta, samuti Ministrite Komitee vastuseid nendele soovitustele;

tuletades meelde Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi Resolutsiooni 386 (2015) „Takistuste kaotamine noorte osalusele: kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja noorte vahelise *lingua franca* leidmine“, ja selle Soovitust 128 (2003) „Muudetud Euroopa harta noorte osaluse kohta kohalikus ja piirkondlikus elus“, samuti Ministrite Komitee vastust sellele soovitusele;

arvestades ka Euroopa Nõukogu riigipeade ja valitsusjuhtide kolmandal tippkohtumisel (Varssavis, 16.–17. mail 2005. aastal) vastu võetud Deklaratsiooni ja Tegevuskava, milles sätestati, et Euroopa Nõukogu peaks oma unikaalset positsiooni noortevaldkonnas edasi arendama;

Olles veendunud, et:

- Euroopa identiteedi ja Euroopa Nõukogu põhiväärtuste (inimõigused, õigusriik ja demokraatia) kestlikkus tugineb noorte loovusel, pädevustel, sotsiaalsel seotusel ja panusel ning nende usul tulevikku;
- Valitsuse poliitika peaksid toetama noori täieliku potentsiaali saavutamisel ühiskonna iseseisvate liikmetena, võimaldades neil arendada oma eluplaane ja rakendada oma demokraatlikke kodanikuõigusi;
- Noorsootööl on oluline panus kodanikuaktiivsusesse, kuna see pakub võimalusi ühiskonnaelus osalemise ja sotsiaalse aktiivsusega seonduvate teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamiseks;

Tunnistades raskusi ja väljakutseid üleminekul lapsest täiskasvanuikaks ja iseseisvasse ellu, samuti võimaluste vähenemist tulenevalt noorte kasvavast töötusest, vaesusest, diskrimineerimisest ja sotsiaalsest tõrjutusest;

Olles teadlik majanduskriisi mõjust noorsootöö korraldusele mõnedes liikmesriikides;

Tunnustades Euroopa Nõukogu noortevaldkonnas tehtud tööd noortepoliitika rakendamise soodustamisel inimõiguste, sotsiaalse kaasatuse, kultuuridevahelise dialoogi, soolise võrdõiguslikkuse ja noorte aktiivse osaluse edendamise kaudu, eelkõige Euroopa noortekeskuste, Euroopa Noortefondi ja Euroopa Nõukogu valitsustevaheliste koostöö ja kaasotsustamismenetluse organite ning Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu partnerluse kaudu noortevaldkonnas;

Teadvustades sidususe ja sünergia saavutamise olulisust noortevaldkonna sidusrühmade pingutustes, sealhulgas koostöös Euroopa Liiduga;

Tunnustades noorsootöötajate positiivset panust noorte võimestamises ja kaasamises kaasavate, demokraatlike ja rahumeelsete ühiskondade kujundamisesse kõigis liikmesriikides;

toetudes teisele Euroopa Noorsootöö Konventsioonile (2015), pealkirjaga „Luues suurt muutust“ („Making a world of difference“) mille eesmärk oli kehtestada Euroopa noorsootöö tegevuskava;

soovib, et liikmesriikide valitsused uuendaksid oma pädevuse piires toetust noorsootööle:

1. Tagades, vastavalt vajadusele, kindluse ning tulevikuvajadusi ja -trende arvestava toetuse kvaliteetse noorsootöö korraldamiseks või edendamiseks kohalikes, piirkondlikes ja riiklikes noortepoliitikates. Võttes arvesse noorsootöö mitmekesisust liikmesriikide üleselt ja siseselt, tuleks pöörata erilist tähelepanu strateegiatele, raamistikele, õigusaktidele, kestlikele struktuuridele ja ressurssidele, tõhusale koordineerimisele teiste valdkondadega ning ka seotud poliitikatele, millega toetatakse noorte võrdset juurdepääsu noorsootööle. Noorsootöötajaid ja noori tuleks aktiivselt kaasata kõigisse kavandatavatesse rakendusmeetmetesse;

2. kehtestades sidusa ja paindliku pädevuspõhise raamistiku palgaliste ja vabatahtlike noorsootöötajate hariduseks ja koolituseks, millega võetakse arvesse nii olemasolevat praktikat, uusi trende ja valdkondi kui ka noorsootöö mitmekesisust. Raamistiku väljakujundamisse peaksid olema kaasatud sidusrühmad, sealhulgas noorsootöötajad ja noored;

3. võttes arvesse selle soovitusel lisas esitatud meetmeid ja põhimõtteid ning julgustades noorsootöö pakkujaid käituma samamoodi;

4. toetades Euroopa Nõukogu noortevaldkonna algatust moodustada Euroopa noorsootööga seonduvate sidusrühmade *ad hoc* töörühm, mis töötaks välja keskpika strateegia Euroopa noorsootöö teadmispõhiseks arendamiseks, et:

- parandada noorsootöö teadmiste ja ressursside kasutamise koordineerimist ning juurdepääsu neile Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil;

- toetada veelgi kogemuste vahetamist noorsootöös, vastastikust õppimist ning kestlike sotsiaalsete võrgustike ja partnerluste loomist;
 - stimuleerida koostööd noortevaldkonnas ja valdkondades, kus noorsootööd tehakse, sidemete tugevdamiseks, eriti formaalhariduse ja noorsootöö ning avaliku sektori, erasektori ja kodanikuühiskonna vahel;
 - tugevdada dialoogi noorsootöö, noortepoliitika ja noorsoo-uuringute vahel;
 - tugevdada noorsootöö suutlikkust vastata meie ühiskonna muutustele ja trendidele ning noorte ees seisvatele väljakutsetele;
 - kaardistada olukord palgaliste ja vabatahtlike noorsootöötajate hariduses ja koolituses (nt kutsehariduses ja kõrghariduses) ning nende pädevuste hindamises;
 - töötada välja uusi meetmeid, et toetada liikmesriike soovitusel edasiminekul ja rakendamisel;
5. edendades uuringuid noorsootöö vormidest ning selle väärtusest, mõjust ja kasust noortele;
 6. toetades sobivate noorsootöö mõju ja tulemuste analüüsimise ja hindamise vormide arendamist Euroopa Nõukogu noorsootöö portfoliio levitamise, tunnustamise ja mõju tugevdamise abil liikmesriikides;
 7. tutvustada Euroopa Nõukogu noortekeskuste kvaliteedimärgist näitena heast praktikast;

Ühtlasi soovitab, et liikmesriikide valitsused:

- tagaksid, et soovitus ja selle lisa tõlgitakse ja neid levitatakse (kättesaadaval kujul) asjakohaste asutuste ja sidusrühmadele seas, et tõsta teadlikkust ja tugevdada seotust kvaliteetse noorsootöö edendamiseks;
- kontrolliksid soovitusel rakendamist Ministrite Komitees viis aastat pärast selle jõustumist.

Soovituse CM/Rec(2017)4 lisa

A. Soovituse ulatus ja eesmärk – noorsootöö määratlus ja ulatus

Soovitus kohaldub noorsootööle kogu selle mitmekesisuses. Selle eesmärk on julgustada liikmesriike oma pädevuse piires arendama noortepoliitikat ja noorsootöö praktikat ning sellega kutsutakse liikmesriike üles võtma uusi meetmeid, mis tugevdavad vajalikku toetust noorsootööle kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil.

Noorsootöö korraldusest kasu saajate vanusevahemik peaks peegeldama iga liikmesriigi õiguslikku ja põhiseaduslikku raamistikku ja kehtivat praktikat.

Noorsootöö on lai mõiste, mis hõlmab arvukaid keskkonnaalaseid, sotsiaalseid, kultuurilisi, hariduslikku ja/või poliitilist laadi tegevusi, koos noortega või nende jaoks, grupiviisiliselt või individuaalselt. Noorsootööd teevad palgalised ja vabatahtlikud noorsootöötajad ning see põhineb mitteformaalsel ja informaalset õppimisel, mis keskendub noortele ja vabatahtlikule osalusele. Noorsootöö on oma olemuselt sotsiaalne praktika, töötamine noorte ja nende ühiskondadega, kus nad elavad, soodustades noorte aktiivset osalust ning nende kaasamist kogukondadesse ja otsustusprotsessidesse.

Eri traditsioonidest ja määratlustest sõltumata on olemas ühine arusaam, et noorsootöö peamine funktsioon on noorte motiveerimine ja toetamine, et nad leiaks ja läheks elus mööda konstruktiivseid radu, panustades nii nende isiklikku ja sotsiaalsesse arengusse kui ka ühiskonda laiemalt.

Noorsootöö kaudu saavutatakse see noorte julgustamise ja nende kaasamisega aktiivsesse nende vajadusi, huvisid, ideid ja kogemusi arvestavate algatuste ja tegevuste loomisse, ettevalmistamisse, elluviimisesse ja hindamisse. Noorsootöös aset leidva mitteformaalse ja informaalsete õppimise kaudu omandavad noored teadmisi, oskusi, väärtusi ja hoiakuid, mida nad vajavad selleks, et elus enesekindlalt edasi liikuda.

Selleks, et nende tulemusteni jõudmist hõlbustada, peaks noorsootööga looma soodustava keskkonna, mis on aktiivselt ja sotsiaalselt kaasav, loominguiline ja ohutu, lõbus ja tõsine, mänguline ja organiseeritud. Seda peaks iseloomustama ligipääsetavus, avatus ja paindlikkus ning ühtlasi peaks see toetama dialoogi noorte ja ülejäänud ühiskonna vahel. See peaks keskenduma noortele ning sellega peaks looma ruumi omavaheliseks suhtlemiseks ning sillad noorte ülemineku toetamiseks täiskasvanuikka ja iseseisvasse ellu.

On mõistetud, et noorsootöö, tihtipeale partnerluses ja koostöös teiste valdkondadega, annab arvukaid positiivseid tulemusi üksikisikute, nende kogukondade ja ühiskonna jaoks laiemalt. Näiteks:

- viib see kriitilise analüüsi, innovatsiooni ja muutusteni kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil;
- see panustab noorte heaolusse, suurendades nende kuuluvustunnet ja tugevdades nende suutlikkust teha endale kasulikke valikuid;
- see toetab positiivseid ja eesmärgistatud üleminekuid isiklikus, ühiskondlikus, majandus- ja kultuurielus, võimaldades elukestvat õpet ning aktiivset kodanikuühiskonnas ja tööturul osalemist soodustavate pädevuste arendamist;
- see edendab eri oskuste arendamist, nagu loovus, kriitiline mõtlemine, konfliktide lahendamisoskus, digitaal- ja infokirjaoskus ning juhtimisoskus;
- see suurendab mitmekesisust ja panustab võrdsusse, kestlikku arengusse, kultuuridevahelisse mõistmisesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse, kodanikuosalusse, demokraatlikesse kodanikuõigustesse ja inimõiguste väärtuste hoidmisesse;
- see tugevdab noorte kohanemisvõimet ning seega nende suutlikkust hoiduda negatiivsetest mõjutustest ja käitumisest.

Need positiivsed tulemused, praeguste Euroopa väljakutsete ja ebaproportsionaalselt negatiivsete mõjude valguses noortele, rõhutavad liikmesriikide tegevuse äärmist tähtsust kvaliteetse noorsootöö kättesaadavuse tagamisel. Selle tegematajätmise tagajärjed võivad olla märkimisväärsed.

Noored on võtmeressurss sotsiaalse ja õiglase Euroopa loomisel. On tegureid, mis võivad õnnestada ühiskondade stabiilsust ja sotsiaalset ühtekuuluvust, kui võimaldatakse praegustel keerulistel oludel luua purunenud illusioonidega ja kaasamata noortest nn kadunud põlvkond. Noorte piisav toetamine on, sealhulgas noorsootöö korralduse kaudu, oluline investering, mille Euroopa peab oma oleviku ja tuleviku jaoks tegema. Selle tegematajätmisega kaob võimalus kaasaegse kodanikuühiskonna tugevdamiseks, mis kujutab ohtu sotsiaalsele ühtekuuluvusele ja nõrgendab võimekust tegeleda tõhusalt meie aja suurte katsumustega, nagu migratsioon, töötus, sotsiaalne tõrjutus ja vägivaldne äärmuslus.

B. Põhimõtted

Soovitus tugineb olemasolevatele noorsootöö väärtustele, põhimõtetele ja kasulikkusele, nagu on mainitud ülaltoodud tekstis viidatud dokumentides. Noorsootöö kujundamist ja pakkumist toetavad vabatahtliku ja aktiivse osaluse, võrdse juurdepääsu ning avatuse ja paindlikkuse põhimõtted. See peab tuginema õigustel ning keskenduma noortele, nende vajadustele ja võimetele.

Kuna osalus on noorsootöö üks võtmepõhimõtetest, tunnustatakse noori, noorsootöötajaid, noorteorganisatsioone ja teisi organisatsioone, mis pakuvad noorsootööd kui aktiivseid partnereid noortepoliitika ja noorsootöö praktika kujundamisel, rakendamisel ja hindamisel.

Liikmesriike julgustatakse soovitude ja järgmiste meetmete rakendamisel tagama kõigi nende sidusrühmade aktiivset osalust.

C. Meetmed

Poliitika kujundamisel, mis tagavad kindluse ning tulevikuvajadusi ja -trende arvestava toetuse noorsootöö korraldamiseks ja edendamiseks kõigil tasanditel, kutsutakse liikmesriike üles:

- i. pakkuma soodustavat keskkonda ja tingimusi nii juba ennast tõestanud kui ka uuenduslikele noorsootöö meetmetele (nt kestlikud struktuurid ja ressursid), eelkõige kohalikul tasandil, ühtlasi teadvustades, et noorsootöö saab kasu piirkondlikest, riiklikest ja rahvusvahelistest võimalustest ja koostööst;
- ii. tugevdama noorsootöö rolli ja positsiooni selleks, et soodustada valdkondadeülest koostööd noortevaldkonna – olenemata sellest, kas noorsootööd pakub avalik sektor, erasektor või kodanikuühiskond – ja teiste valdkondade, sealhulgas näiteks sotsiaal-, tervise-, spordi-, kultuuri-, haridus-, tööturu- ja kriminaalõigusvaldkonna, vahel;
- iii. edendama ja toetama noorsootöö korraldamisel kohaliku, piirkondliku, riikliku ja Euroopa tasandi tegevuste koordineerimist, soodustades seeläbi võrgustumist, koostööd, vastastikust õppimist ja kogemuste vahetamist.
- iv. edendama noorsootöös osalemise ja selle elluviimise kaudu omandatud väärtuste, hoiakute, oskuste, teadmiste ja kriitilise mõtlemise tunnustamist;
- v. edendama võrdset juurdepääsu noorsootööle;
- vi. edendama noorsootöö rolli järgmistel viisidel:
 - teavitades noori nende õigustest, võimalustest ja neile pakutavatest teenustest;
 - tõstes kõigi noorte, eelkõige riskis olevate ja tõrjutud noorte, kodanikuaktiivsust, osalust ja sotsiaalset kaasatust;
 - edendades noorte kultuuridevahelist pädevust, Euroopa identiteeti ja rahvusvahelist mõistmist;
 - julgustades noori edasi viima säästva arengu eesmärkide suunas liikumist oma elukeskkonnas;
 - tegeledes diskrimineerimise, ebatolerantsuse ja sotsiaalse tõrjutusega ning neid ennetades;
 - suurendades mitteformaalse ja informaalset õppimise väärtust;
- vii. austama noorteorganisatsioonide ja teiste noorsootööd tegevate vabaühenduste vabadust ja autonoomsust;
- viii. edendama teadmispõhist noorsootööd, mis suudab vastata meie ühiskonna muutustele ja trendidele ning noorte ees seisvatele väljakutsetele;
- ix. julgustama uuringute, hindamise ja pideva tagasiside andmise kasutamist teadmispõhise, kvaliteetse noorsootöö arendamisel, tagades mehhanismide olemasolu selle tulemuste ja mõju mõõtmiseks.

Sidusa ja paindliku pädevuspõhise raamistiku kehtestamisel palgaliste ja vabatahtlike noorsootöötajate hariduseks ja koolituseks kutsutakse liikmesriike üles:

- i. töötama noorsootöö pakkujate ja teiste sidusrühmadega, et töötada välja noorsootöötajatelt eeldatavate kompetentside kogum (nt väärtused, hoiakud, oskused, teadmised ja kriitiline mõtlemine);
- ii. looma raamistikke, strateegiaid, programme ja võimalusi noorsootöötajate hariduseks, koolituseks, suutlikkuse suurendamiseks ja professionaalseks arenguks, tuginedes kokkulepitud kompetentside kogumile;

iii. looma uusi või arendama edasi olemasolevaid mehhanisme palgaliste ja vabatahtlike noorsootöötajate pädevuse kirjeldamiseks, hindamiseks, tõendamiseks ja tunnustamiseks;

iv. andma suuremat tuge olemasolevate ja tulevaste Euroopa raamistike ja tegevuskavade rakendamisele mitteformaalse ja informaalise õppimise tunnustamisel.